

95 AASTAT

RAKVERE TULETÖRJET

Homme täitub üheksakümmend viis aastat Rakvere esimese tuletõrjeorganisatsiooni asutamist. Oma tegevusaia jooksul on tuletõrjeühing kasvanud ülerajooniliseks organisatsiooniks, mis hõlmab 93 tuletõrjesalka asutustes, kolhoosides ja sovhoosides ning 30 noortesalka koolides. Ajakohase tehnikaga varustatud komandode väljasõiduraadius on kuni 15 km. See on tugev jõud võitluses kahjutulega. Ühingu liikmed on teinud linna ja rajooni individuaalmajapidamistes tänuväärt tööd tulekahjude ennetamiseks.

Pidupäeva puhul märkligem aktiviste, vabatahtliku tuletõrje liikmeid Rakvere kalakonservitsehhiist. «Flora» tehhiist nr. 7, Rakvere kesksalgast, tsemenditehasest «Punane Kunda», Roela ja Vao sovhoosist, Rakke Lubjatehasest jm. Kõik nad teevad oma vaba aega säästmata tänuväärt profülaktilist tööd ning võtavad agaralt osa tuletõrje valveteenistusest linna ja rajooni tuletõrjekomandodes.

Seoses Rakvere Vabatahtliku Tuletõrjeühingu 95. aastapäevaga puudutagem mõningaid küsimusi ühingu ajaloost. Nimelt tegutseb juba mõnda aastat ühiskondlikel alustel ajaloo- ja kroonikakomisjon, kes kogub materjale ühingu elust ja tegevusest. Koostatakse ühingu ajalugu algusest kuni tänapäevani ning 100. aastapäevaks, s. o. 13. augustiks 1977 tahetakse see trükituna kaante vahele seada.

Kogu töö on kavandatud peatükkidena, mis on jaotatud materjali kogumiseks komisjoni üksikute liikmete vahel.

Sissejuhatav üldosa — tuletõrje ajalugu (selle arvatavast algusest kuni eriseltside organiseerimiseni). Meile teadaolevail andmeil oli esimene vabatahtlik tuletõrjeselts Washingtonis, mille asutaja oli piksevarda leitaja Benjamin Franklin. Selle töö eskiisi on valmis saanud Rakvere VTÜ endine esimees, Rakvere Leiva-kombinaadi praegune direktor H. Tuisk.

Jõudumööda lõõvad kaasa veteranid, rohkem kui 60 aastat ühingu olnud M. Pihlakas Rakveres, A. Merila Kundas jt. Ligi nelikümmend aastat on ühingu tegevusest Innuga osa võtnud naissalga liikmed L. Leemets, J. Pihlakas, A. Kanarbik, M. Tõnismaa ja E. Fremder. Meestest kuuluvad nääsama kaua tuletõrjijate perre M. Luks, K. Tamm, G. Karu jt.

Tuletõrjeveteranidest on pälvunud erilise tänu ajaloo- ja kroonikakomisjoni liige Magnus Baumann. Ulatuslik ja vaevanõudev on tema töö ühingu ajalugu käsitlevate materjalide kogumisel ja kroonika koostamisel.

Pidupäeva puhul soovib ühingu nõukogu kõigile vabatahtliku tuletõrjeühingu liikmetele palju jõudu edasiseks!

L. PITSALU,
Rakvere Tuletõrjeühingu esimees

kirjutatud vihik meenutustega Rakke VTÜ asutamisest ja tööst. Ootame selletaolisi mälestusvihikuid ka teistest siin nimetatud maaseltsidest, sest veel on elus inimesi, kes neis omal ajal aktiivselt kaasa löid.

Erilist tähelepanu pälvib peale TEHNIKA ja MAJANDUSE arengu veel LIIKMETE, eriti nende sotsiaalse kihistuse vaatlus aastakümnete kestel. Sellega tegeleb komisjoni esimees, ühingu presiidiumi liige K. Arumäe. Peab tähendama, et ühingu koosseisu on kuulunud inimesi väga mitmetelt elualadelt, kõnelemata rahvustest. Tarvitses ainult tutvuda ühingu (seltsi) esimese juhatusse koosseisu perekonnanimega, siis võib järeldada, et selle etteotsa olid valitud peamiselt saksa soost või end sakslasteks (kadaakasaksad) pidanud isikud — Trellin, Schölisch, Mattly, Schults, Selboth jt. Hiljem muudugi jõudude vahekord muutus. Ühingusse hakkas peale suurkaupmeeste ja majaomanike as-

kuudas kõik tekkis, arenes ja kasvav.

Võiks arvata, et mele käsutuses on autentsed andmed ja allikmaterjalid just uuema ajaloo kohta. Nii on see 1950. aastast alates. Sellest peale on säilinud kirjallikud aruanded, eriti viimaste aastate kohta, millal olid tuletõrje konverentsid. Üsna rahuldavad on andmed ühingu tööst ka neljakümnen date aastate alguseni. Seal algavad lüngad, muutudes tüülikeks tühimikeks peagu neljakümnen date aastate lõpuni. Ka puuduvad vähegi rahuldavad teated maa ja sõsarlinnade (Tapa, Kunda) tuletõrjeühingute tööst. Üsna ebapiisavalt on niistõõsti ühingu kui ka kohaliku rajoonidevahelise koduloomuuseumi fondides esemeid: riietusesemeid, kiivreid, signaalsarvi või pasunaid, lippe, aegunud tulekustutusvahendeid jne.

Seoses Rakvere VTÜ peagi täheneva 100. aastapäevaga on just praegu ülim aeg kõige selle ko-

Kitsamalt Rakvere VTÜ aja-
lugu, eriti selle vanemat osa, on
uuritud Rakvere VTÜ vanim lii-
ge M. Baumann ja vanemauto-
juht E. Sundja. Esimene neist on
teenud hinnatava töö väljavõtete
näol vanadest protokolliraamatu-
test. Teine on seni skitseerinud
nende ja muude materjalide alu-
sel ühingu ajaloo algusest kuni
1922. aastani. Töö jätkub.

Nõukogu liige L. Kuuse on ko-
gunud materjale ja kavandanud
peatüki «Vabatahtlike tuletõrje-
ühingute osatähtsus kultuuri-
töös», kusjuures ta vaatleb pike-
malt neid üritusi, mida aasta-
kümnete kestel on algatanud
Rakvere VTÜ. Selles öeldakse:
«... kui kohalikku linnavalitsus-
se pääsesid ka eesti soost ja end
avalikult eestlasteks tunnistavad
linnakodanikud, kasvas seltsi
liikmete arv tunduvalt. Uhtlasi
kasvasid ka nende aktiivsus ja
tuletõrjeseltsi osatähtsus, sest te-
gevus oli mitmekülgne.» Seltsis
tegeldi peale erialaste õppuste
veel sissetulekute hankimiseks
avalikke ja kinniste peoõhtute
korraldamisega, õpiti näitemänge,
peeti segaaeskavaga aiapidusid ja
kontserte ning tehti väljasõite...
Tegutsesid oma näitering ja
suhkpilliorkester. Viimane oli
õhuline isetegevusring, mis te-
gutses 1885. a. alates. Jälginud
pikemalt Rakvere VTÜ korralda-
tud kultuurilisi üritusi, heidab
ta põgusa pilgu meie rajooni pii-
res asunud teistele vanematele
vabatahtlikele tuletõrjeseltsidele,
nagu Uhtna-Sämi (1886), Väike-
Maarja, Tapa (1900), Laekvere,
Viru-Jaagupi (1903), Simuna
(1905), Kaarli, Sagadi ja Porkuni
(1911), Põlula ja Viru-Nigula
(1913) Kunda (1914) jne. Paljude
nimetatud seltside ettevõtmiste
kohta on materjalid väga lakooni-
silsed või siis puuduvad üldse.
mistõttu on ülim aeg nende tal-
letamiseks ja kogumiseks. Selles
mõttes pakub head eesküju Rak-
ke tuletõrjeveterani V. Viirmanni

Kroonikamaterjale sirvides

tuma järjest rohkem väiketöös-
tureid, käsitöölisi, ametnikke jt.
Sellesse on kuulunud kooliõpeta-
jaid, kirjanikke, omavalitsuse
juhtivaid ametnikke jne, mille
tulenusena muutus selts peagi
üheks massilisemaks ja populaar-
semaks organisatsiooniks.

Rakveres 13. augustil 1977. a.
kreiskooliõpetaja Heinrich Jah-
nenti algatusel loodud vabataht-
lik tuletõrjeselts ei piirunud ai-
nult kodulinnas tegutsemisega,
vaid lõi peagi sidemeid ka naa-
bermaade ja -rahvastega. Nii as-
tus selts juba oma asutamisaastal
24. novembril Balti Tuletõrjujate
Liidu liikmeks. 1896. a. võtsid
seltsi esindajad osa vene tuletõr-
jujate kongressist Nižni Nov-
gorodis, olles olnud liikmeks Vene
Tuletõrje Liidus selle asuta-
misest (1893. a.) peale. Kui
9. märtsil 1912. a. asutati seltsi
juurde noortesalk, võttis see juba
samal aastal osa Peterburis keisi
ja tema saatjaskonna ees tule-
kustutusmanöövritest ning sellele
järgnenud pidulikust paraadmars-
sist. Koosseisus oli 56 meest. Pea-
le tuletõrjejuhtide oli noortega
kaasas ka kohalik kreisitülem K.
Renngarten.

Nõnda leiame kroonikamaterja-
le sirvides sealt mõndagi, mis pak-
kub huvi ka tänapäeval. Näiteks
Rakvere VTÜ hõlmab kogu raji-
ooni tuletõrjujate peret, kuhu
kuulub üle 6000 liikme ja kus
mõnigi asi on teistigi kui algus-
aastakümneil. Ajaloo nähtub,

mis puudutab tuletõr-
jetoode meie rajoonis ja vanal
Virumaal. Siin tulevad arvesse
isegi pealtnäha tähtsusetud ese-
med: vanad kuulutused, kutsed,
trükkised, fotod jne. On soovitat-
ud, et kõik materjalid oleksid da-
teeritud, ajaleheväljaõigetel aga
näidatud, missugusest lehest ja
numbrist. Fotodele lisatagu sellel
kujutatava sündmuse aeg, isiku-
tele aga võimalikult täielikult ja
täpselt nimed ning perekonna-
nimed (trükitähtedes). Näiteks
on väga kahtlane, et ühingu esi-
messe juhatusse kuulunud notar
K. Schultz oma perekonnanime
kirjutas just nõnda (see võis olla
ka Schultz).

Vestelgem veel elus olevate va-
nemate tuletõrjetegelestega oma-
aegselt tuletõrjetööst ja -tõota-
jast. Pandagu see kõik hoolikalt
kirja ja saadetagu ühingu ajaloo-
ja kroonikakomisjonile või Rak-
vere Rajoonidevahelisele Koduloo-
muuseumile. Koostöös viimasega
võiks ühingu 100. aastapäevaks
saada teoks teaduslikult täpne ja
usaldatav Rakvere Vabatahtliku
Tuletõrjeühingu (soovitavalt trü-
kitud ja rohke pildimaterjaliga
illustreeritud) ajalugu, mida
täiendaks igakülgset ja aegsasti
ettevalmistatud näitus «Rakvere
VTÜ aegade kestel». Selle esimest
näeme täna avatud 95.
aastapäeva näitusel Rakvere VTÜ
depos.

L. ÜLLASTE,
ajaloo- ja kroonikakomisjoni liige